

Victor och Josefine

Foto: Folkets Bio

Victor och Josefine är en unik och visuellt vacker animation om oväntad vänskap, att våga vara den en vill och stå upp mot omgivningens förväntningar. Fördomar krossas och hjältemodiga handlingar krävs i berättelsen om en björn och en mus som blir vänner mot alla odds. Filmen fungerar väl som utgångspunkt för diskussioner om konstens och musikens befriande egenskaper samtidigt som den tar upp frågor om fördomar och utanförskap.

Rek. för åk 1-4

EN FILMHANDLEDNING AV CARL MICHAEL SAHLBERG

Handling

Precis före läggdags sitter musflickan Josefine och ritat, medan de andra föräldralösa musbarnen tittar på. Vad är det för figur som långsamt framträder på pappret? Josefine berättar att det är en björn hon ritat, tillsammans med en mus. "Det är inte möjligt,"

utbrister ett av barnen, "björnar och möss kan inte vara vänner!"

Barnen avbryts plötsligt när de hör tunga steg utanför dörren, de springer till sina sängar och gör sig i ordning. In i rummet kliver en gestalt som visar sig vara Store Grå, som kommer för att berättas en godnattsaga för barnen. Store

Grå berättar om hur rysligt hungriga björnar är när de vaknar ur sitt vinteride. De är så hungriga att de kan äta vad som helst, även om favoriträtten är möss, möss i tusentals!

Josefine avbryter henne, och frågar om hon verkligen kan vara säker på att björnar är så onda som hon påstår.

Store Grå försäkrar Josefine och de andra barnen om att björnar och möss endast kan vara vänner i sagorna.

Långt ovanför underjorden och kloakerna gnistrar en skog i vinterskrud. Men det fridfulla vinterlandskapet störs av någons våldsamma nysningar.

Det är björnen Victor som blivit förkyld. Nyvaken och hungrig letar han efter mat i sitt stökiga hem, men finner endast smulor, som dessutom äts upp av fåglar. Trött och med kurrande mage ger han sig iväg till staden för att tjäna pengar till mat som gatumusikant.

I samma stad hemma hos en välbärgad björnfamilj gömmer sig Josefine som står i begrepp att stjäla en björnunge tappade mjölkttand. Hon blir upptäckt och flyr ut genom fönstret. Hon landar omtöcknad i en soptunna, och blir fast i den när någon lägger på locket.

Victor, som fått sina instrument beslagtagna av polisen, går från soptunna till soptunna i jakt på något ätbart. Han hittar Josefine och vill instinktivt äta upp henne, men hon övertalar honom att låta bli. I stället visar hon honom en dignande godisaffär. Josefine hjälper Victor in i affärens källarförråd där han kan äta sig mätt på sötsaker. Han tackar Josefine för hjälpen, och hon återvänder snabbt till kloakerna.

Tillbaka i kloakerna ska Josefine redovisa nattens tandfångst. Den Äldre Tandläkaren förklarar att en enda tand är alldeles för lite då mössens hela civilisationen vilar på gnagarnas vassa framtänder. Han förklarar för Josefine att han inte vill se henne i kloakerna igen förrän hon har samlat ihop femtio stycken björntänder.

Josefine funderar över hur hon ska kunna lösa den till synes omöjliga uppgiften, när hon får syn på en tandaffär. I samma veva ser hon hur Victor blir gripen av polisen, tagen på bar gärning i godisaffärens källarförråd. Hon smiter in i polisbilen och fritar Victor, i utbyte mot "världens största tjänst": han ska hjälpa henne att stjäla tänderna i tandaffären.

Hemma i kloakerna skapar Josefine stora bytte uppståndelse och hon hyllas som en hjälte. Det enda problemet är att Victor, som hjälpt Josefine att bära hem tänderna, ligger och sover i barnhemmet.

När mössen upptäcker Victor och inser att det är Josefine som tagit med björnen till kloakerna, uppstår stor kalabalik. Victor och Josefine lyckas dock undfly gnagarnas jakt och de befinner sig snart ovan jord. Väl där hoppar de in i en bil för att undgå poliserna som fortfarande är på jakt efter Victor. Medan Victor kör mot sitt hem i skogen

målas ett magiskt skogslandskap täckt av snö upp framför ögonen på Josefine.

Victor förklarar för Josefine att en björn och en mus inte kan bo tillsammans, det är omöjligt! Men Josefine visar upp samma envishet som tidigare och får till slut stanna i huset. De inser att de har mycket gemensamt, bland annat att båda har konstnärliga ambitioner men har tvingats in på andra banor i livet på grund av samhällets påtryckningar. De upptäcker att de faktiskt tycker om att bo tillsammans.

De nya vännerna tillbringar hela vintern och våren tillsammans, och så småningom växer en stark vänskap och ömhet fram. Samtidigt lever de i rädsla för att polisen skall finna dem när sommaren kommer. Oturligt nog lyckas polisen få tag på ett spår som leder dem till Victors hus. I kaoset som uppstår grips Josefine av björnpoliserna medan Victor grips av muspoliserna.

Rättegångarna mot Victor och Josefine är hetsiga och domarna vägrar lyssna på deras försvarstal. I uppståndelsen välter musdomaren omkull en oljelampa och snart står hela rättssalen i lågor. De brinner så kraftigt att elden sprider sig ovan jord till björnarnas rättssal där Josefine står åtalad. Victor och Josefine visar båda på stort mod när de räddar respektive domare från eldsvådan.

Tack vare Victors och Josefines modiga handlingar frias de från alla anklagelser och återförenas, för att tillsammans bo i Victors hus.

Mus + Björn = Sant? Om vänskap och fördomar

Victor och Josefine blir mycket goda vänner trots respektive samhälles försök att sprida fördomar om den andre. Prata tillsammans med barnen och fråga om alla kan vara vänner.

- Får alla vara vän med vem de vill?
- Björnarna och mössen i filmen kan till en börja verka olika och framställs bitvis som varandras motpoler. Be barnen beskriva på vilka sätt som det skildras.
- Kan det vara spännande att träffa personer som är olika en själv? Kan det vara skrämmande?
- Fråga barnen vad de tror att Victor och Josefine gillar med varandra.
- Kan en kille och tjej också vara bästa vänner? En vuxen och ett barn?
- Victor spelar musik på gatorna för att tjäna pengar till mat, men alla uppskattar inte hans musik och närvaro. Fråga barnen om någon har lagt märke till gatumusikanter och hur de brukar bemötas. Finns det fler

personer i samhället som inte har mat så det räcker?

- Är det fel av Victor att äta upp godiset i källarförrådet när han är utsvulten?
- I filmen utsätts många personer för olika former av fördomar. Diskutera och fråga barnen vad en fördom är för något. Kan en fördom vara något positivt? Har någon i klassen egna erfarenheter av fördomar?

Förväntningar, förhoppningar – att vara den en själv vill vara

Både Victor och Josefine har fått höra att de borde ägna sig åt andra saker än sina egna intressen som att måla och spela musik. Josefine blir till exempel tillsagd att fokusera på sin tandläkarpraktik istället för på sitt tecknande, medan Victor borde bli jurist istället för musiker enligt sina släktingar.

- Är det rätt att bestämma vad någon annan ska göra?
- Har någon i klassen ett exempel på när något varit tvungen att göra något den själv inte har velat? Finns det tillfällen då en ibland måste göra saker som en inte vill?
- Har vuxna rätt att bestämma över barn? Alltid? Ibland? Vid vilka tillfällen?

- Tandläkare och jurist är två viktiga arbeten, så varför vill egentligen inte Josefine och Victor ägna sig åt detta? Går det att vara konstnär och tandläkare på samma gång?

- Vad skulle barnen i klassen vilja jobba med när de är klara med skolan? Finns det någon som har ett intresse som de tror sig vilja syssla med hela livet? Kanske någon idrottsgren eller något instrument?

Djur, människa och djur med mänskliga drag

Det är vanligt att djur representerar människor i kultur riktad till barn, bland annat Disney använder sig ju ofta av detta berättarknep i sina filmadaptioner.

Robin Hood är ett tydligt exempel på hur ett djur ersätter en mänsklig förlaga. Nalle Puh och Bamse är andra exempel på så kallade antropomorfiska framställningar av djur, det vill säga djur som tillskrivs mänskliga egenskaper. Med hjälp av djuren kan berättelsen tydligare påvisa gränser mellan olika karaktärer, i detta fall björnar och möss.

Med tanke på djurens marginaliserade ställning i samhället kan det vara intressant att utveckla barnens förmåga att reflektera kring djurs ställning samt hur de används i olika kulturyttringar.

- Diskutera tillsammans med barnen om de tror att filmens djur lever på samma sätt som riktiga björnar och möss.
- Diskutera vilket djur barnen skulle vilja vara om de fick välja. Vilka sidor hos björnarna respektive mössen tycker barnen speciellt mycket om? Finns det några sidor som de inte tycker om?
- Har någon i klassen träffat en björn eller mus i verkligheten? Hur levde de? Hur tror de att björnar och möss lever i det vilda?

Filmens form och uttryck – en annorlunda animation

Filmen är medveten om sin egen form vilket resulterar i en symfoni av färg och musik. Ett tydligt exempel är när

Victor tonsätter Josefines målning av vintern, samt i filmens början när Josefine tecknar fram de andra karaktärerna.

- Spela upp olika musikstycken för barnen och låt dem måla till musiken. Diskutera sedan resultatet och vilka känslor och intryck som musiken har skapat, och hur det skildras i bilderna. Titta gärna närmare på den tidigare nämnda scenen för att ge barnen ett exempel på hur musiken kan ta sig visuella uttryck.
- Låt barnen likt Josefine teckna

en fortsättning av filmens historia. Vad gjorde Victor och Josefine efter filmens slut? Tillsammans kan barnen skapa en egen serietidning med de olika "bildrutorna".

- Filmen skiljer sig estetiskt från andra animerade filmer som till exempel Disney och Studio Ghibli producerar. Visa gärna ett par exempel ur animerade filmer som använder ett annat estetiskt uttryck och diskutera intrycken som bilderna skapar. Vad skiljer till exempel en Disneyfilm från *Victor och Josefine*?

Tips – läs och se vidare

- *Victor och Josefine* bygger på bilderböcker skrivna av Gabrielle Vincent. Fyra av dem finns översatta till svenska: *Victor och Josefine tappar en pingvin*, *Victor och Josefine sjunger och spelar violin*, *Victor och Josefine gör en utflykt* samt *Victor och Josefine går till fotografen*.
- För den som letar efter liknande filmupplevelser rekommenderas *Tavlan* (Le Tableau, Jean-François Laguionie, 2011) och *En katt i Paris* (Une vie de chat, Jean-Loup Felicioli och Alain Gagnol, 2010).

PRODUKTIONSUPPGIFTER

Originaltitel: *Victor et Celestine*

Frankrike, 2013

Regi: Stéphane Aubier, Vincent Patar och Benjamin Renner

Producent: Didier Brunner, Henri Magalon, Stéphan Roelants och Vincent Tavier

Manus: Daniel Pennac

Musik: Vincent Courtois

Produktionsdesign: Zaza och Zyk

Visuella effekter: Marc Umé

Ljudläggning: Fred Demolder

Medverkande (svenska röster):

Lea Stojanov, Adam, Fietz, Charlotte Strandberg, Claes Ljungmark, Torsten Wahlund, Göran Berlander, Dan Bratt, Andreas Nilsson med flera.

Tekniska uppgifter:

Längd: 80 minuter

Censur: Barntillåten

Svensk premiär: 13 december 2013

Distribution: Folkets Bio, Box 17099, 104 62

Stockholm. 08-545 275 20.

info@folketsbio.se

Observera:

Svenska Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution sedan den har slutat visas på ordinarie biografrepertoar. Via länken www.sfi.se/filmdistribution kan ni lära er mer om hur man hittar och bokar film.

Redaktion: Malena Janson & Kaly Halkawt, Svenska Filminstitutet, januari 2014